

Poslední vůle Taaffovy vlády!

Poslední neděli v lednu konána, jak známo, velká korunní rada, v níž definitivně stanoven nový program vlády Taaffovy, na který by dostala veškeré "umírněné, státu oddané" strany poslanecké sněmovny ubohého parlamentu cislajtánského. Den po této korunní radě udeřila Plenerova "Neue Freie Presse" plesně v bubny, zvětšujíc všem Němcům centralistům, že věc jejich opět zvítězila, že Taaffe tou měrou vyhověl přáním Plenerovým a tou měrou odmrštil tužby federalistů a klerikálů, že mezi programem vlády a mezi programem levice není žádného podstatného rozdílu: "Vláda Taaffova," zvěstoval orgán Plenerův doslova, "přijala politické zásady levicí hájené za své." Od mužův, jako Plener, Chlumecký, Heilberg nedalo prý se také věru očekávat, že by učinili nějaké ústupky od tradic strany německo-ústavácké ať v ohledu národním, státoprávním nebo liberálním. — Vláda prý tedy musila povolit jim.

Vládě Taaffově vždy ještě vřele oddané listy staročeské nechťely tomu dáti víry; pravily, že prý je to německý humbug pro uchlácholení německých voličů. Taktéž šlechtický "Vaterland" hleděl svému obecnstvu vpraviti víru, že to "nebude nic" než parafraze předlonské trůnní řeči (z 11. února 1891), že se vládě jedná pouze o to, aby si pomohla z nouze parlamentní do konce letošního března a "o nic více".

Nuže, nyní konečně jest ten "saický obraz" páně Gautschovsko-Taaffova programu odhalen a my vidíme, že byla "Neue Freie Presse" skutečně — zcela dobře zpravena! Ano, Němci centralisté mají veškeré právo i příčinu triumfovati; neboť to jest od začátku až do konce samý a pouhopouhý ohled na jejich požadavky a přání, jest to program tak centralistický, tak německý, tak ústavácký, že by žádný Schmerling, Lasser, Giskra, nebo Plener nemohl Němcům lepšího podati. Tak jako se při punktacích hrabě Taaffe poddal přáním Plenerovým a Herbstovým "na celé čáře", tak jim vyhověl také přechoťně nyní.

Plener požadoval ve jménu levice (viz jeho obě řeči z listopadu m. r. na říšské radě), aby vláda hleděla sjednati pevnou politickou koalici stran na základě určitého programu. I diktoval zároveň základní věty toho programu následovně: 1. Schválení aliance Rakouska s Německem a s Itálií a všeho, co z tohoto trojspolku následuje pro směr politiky vnitřní, která nesmí býti v odporu se zahraničnou politikou říše.

A co staví Taaffe v čelo svého programu? "Vláda je odhodlána ve smyslu politiky trojspolkové hájiti mocné postavení říše všemi

prostředky a zasazovati se tudíž rázně za zvýšení branné moci Rakouska. Vzala tedy Němce ústaváky za slovo, vyhověla jim a přijde s novými vojenskými předlohami á la Caprivi.

Levičáci strhli, jak vědomo, v prosinci m. r. nesmírný povyk proto, že Taaffe nezkáral na místě (dne 2. prosince) prince Schwarzenberga, když tento poulevil své nechuti proti dualismu. — Vizme, jak dnes Taaffe spěchá, aby opominutí to napravil. "Bezohledně", přísahá, "chci dochovati věrnost dualismu, kterým organizace mocnářství habeburského dosáhla svého trvalého zakončení." —

Němci ústaváci ovšem vždy chtěli míti absolutní jistotu o tom, že Taaffe nebude nikdy koketovati s myšlénkou českého státu a federace. Teprve když jim 17. prosince 1889 přísahal, že nedoporučí císaři, aby se dal korunovati na krále českého, šli mu na punktační konferenci. — Ale za tři léta už byla víra jejich opět plna děr, chtěli z něho vynutiti novou přísahu. A Taaffe jim ji složil podruhé. "Bůh mi svědkejn, že trvám na dualismu a prosincovce, jak jen kdo a nedopustím, aby jimi bylo otřeseno", zněla přísaha jeho druhá před hlasováním o dispozičním fondu dne 2. prosince m. r.

Avšak "nevěříme Vám více!" zněla tvrdá odpověď Plenerova a Jeho Excellence pan hrabě Taaffe pro upokojení milostpánů Němců přísahá jim tedy dnes do třetice. A to způsobem rozhodnějším, důkladnějším a slavnostnějším, než přísahal kdy dosud. Slyšme: "Vláda trvá nezvratně na půdě stávající ústavy a jejich základních zásadách, i nepřivolí ku změně těchto zásad. Ústava (prosincová) jest jí pevným základem veškerého života politického!" Jedině na tomto základě prosincovky chce šetřiti zákonem zaručené autonomie království a zemí, aby vyhověla "státní myšlence rakouské".

Heslem Němců bylo, že musejí jim býti dány garancie pro jejich národní državu. Jedině když jim Taaffe slíbí, že nesáhne na jejich národní privileje, které jim opatřili Schmerling, Herbst, Giskra, Lasser, Auersperg, že tedy zejména nesáhne na ty nespravedlivé volební řády v zemích koruny české a ve vlastech Slovincův, že nesáhne dále na všecko to nařídí němečiny v úřadech a veřejném životě, alebrž zaručí Němcům jejich nynější majetek za heslem "uti possidetis" — jediné za tou podmínkou chtěli se s Taaffem znovu srovnat a dále v službu se mu zavázat.

A Jeho Excellence pan hrabě Taaffe? Prohlašuje za zásadu své vlády "hájiti národní državy jednotlivých kmenů národních a chrániti je před všelikými přechmaty." Slib ten dává Němcům dokonce — dvakrát!

Plener ve své listopadové řeči, jak vědomo, naléhal na vládu, aby konečně již upravila práva jazyková zákonem říšským. Tehdá se tomuto požadavku Plenerovu hr. Taaffe téměř vysmál. Ale dnes praví v programu svém: "Vláda uznává, že jest zapotřebí upravit práva jazyků v úřadě, ve škole a veřejném životě, za plného zřetele na němčinu, jakožto řeč sprostředkovací a účelům administrace vyhovující; vláda se tedy vynasnaží, aby zúčastněné strany se o to mezi sebou dohodly a dohodnouli se, pak jest ochotna podporovati takovouto akci zákonodárnou (na radě říšské). Tím vyhovuje Taaffe Plenerovi i Schwarzenbergovi zároveň. Schwarzenberg byl proti tomu, aby se zdělal národnostní zákon na říšské radě; chtěl, aby se o to strany mimo parlament dorozuměly.

Plener však opět žádal, aby vláda fedrovala sjednání říšského zákona o právu jazyků národních s předností němčiny jako řeči státní. Nuže, Taaffe to všechno smíchá dohromady a praví: Dohodněte se nejdříve mimo parlament, jakmile se dohodnete, chci já pak podporovati akci nesoucí se k tomu, aby se otázka jazyková upevnila říšským zákonem, arciť s veškerým zvláštním ohledem na přednost němčiny.

Než se "příslušné strany" dohodnou, uplyne asi mnoho vody Vltavou i Dunajem, nuž a proto slibuje vláda Němcům, že chce dotud cestou administrativní zabraňovati dle možnosti všelikým změnám "národní državy" a udržovati všechno při starém nadprávi uěmčiny.

Dalším požadavkem Němců bylo, aby vláda chránila před antisemity a nevyhověla klerikálům co do jejich choutek na školství obecné. I v té příčině povoluje vláda Taaffova. Co do potlačování hnutí antisemitského úplně, co do zadržování snah klerikálů na polo. Nechce propůjčiti klerikálům pomocné ruky své ku změně říšského zákona školského, požaduje od nich, aby v té příčině se ukrotili, ale slibuje jim, že cestou administrativní učiní vše, aby náboženským citům jejich nebylo ubližováno, nýbrž hověno.

To jest dnes politický program onoho Taaffa, který roku 1879 vlákal Staročechy do Vídně v naději, že bude jim tam přáno prokřestit dráhu snahám federalistickým, autonomistickým a státoprávním! Dnes nechce o nějaké revisi prosincovky ani slyšet, dnes trvá nezvratně na dualismu a centralisaci cislajtánského státu a připouští autonomii království a zemí jediné v rámci ústavy prosincové!

A takovýto program podepíší — "naši historičtí kavalíři", takovýto centralistický program podepíší Staročechi, takovýto program levičácký podepíší němečtí autonomisté, i klerikální Jihoslované, i aristokraté haličtí! Plener dne 2. prosince nemohl si ani pomy-

sliti, že by podobně mohl politická byla možná.

Pokládá se zcela vyloučením myšlenky českého státu dovedenou měrou zapřítí a zraditi svých přesvědčení, by vstoupili v koalici s německými centralisty na základě podobného programu. Naše — dnes se nám sice zvěstuje, že prý skutečně tento levičácký program Taaffův vzbudil pravé pohoršení v klubu Hohenwartově, avšak — uhlídáme, jak statečně naši "historičtí šlechtici" a ti němečtí "autonomisté" odolají svodu! Hr. Hohenwart patrně již na ten program přistoupil, nyní se podíváme též na ty Deymy, Buquoye, Schwarzenberg, Meznský, Fandrlský a Dostally! Shledáme, jak se osvědčí "zlato v ohni" cislajtánské výhně taaffovské!

Nár. Listy.

Různé zprávy.

§ Zkáza starým mládenčům. — Dne 21. ledna měla ve vídeňském hotelu 'Continental' jakás slečna Georges přednášku o thematu, jak by se její staří mládenčí obrátili na 'pravou víru'? Slečna Georgesova ideálem je jakýs panensko-kvakerský klub, temperenclářský spolek, prostředkující sňatky. Navrhuje, aby členové klubu, o jejich získání nepochybuje, scházeli se dvakrát v týdně a sice jednou výhradně děvčata a pak společně s pány. Tyto 'smíšené' večery mají zatvrzelcům jaksi poskytnouti názorný obraz rodinných večírků. Sl. Georgesova si myslí věc tak, že by dámy do večírků těch přicházely beze všeho přepychu a b-ze vši parády, jedinou jich ozdobou byla by sněhobílá zástěrka. Takto by pro pány vařily čaj, krájely šunku a vůbec obstarávaly posluhu s vyloučením sklepníků, dále by deklamovaly a zpívaly. Při placení by pánové byli zavázáni platiti dvojnásobně co dámy. Přebytek by se zachoval k dobročinnému účelu. Takovému kouzlu neodolá ten nejzarytější starý mládenec. Dále má sl. Georgesova za to, že by bylo již na čase, sestátniti manželství, totiž že má každý muž, jak dosáhne jistého věku, nucen býti, aby se oženil. Třeste se tedy, staří mládenčí, tomu neodoláte!

§ Led v Železných vrátech — Z Bukareštu se oznamuje: Od r. 1868 nebyla Dunaj blíž Turnu Severinů zamrzlá. Před čtrnácti dny uhořely prudké mrazy, které potrvaly po celý týden, když pak nastala obleva, hnuly se ledy v Železných vrátech. V přístavu nedaleko loděnice paroplavební společnosti rakouské, kdež kotvilo několik set vlečných loží a deset velkých parníků, dorážely mohutné kry na loď a rozbily šest vlečných loží rakouských s nákladem jednak cukru a střeck, jednak obilí, a parník 'Tisza': jiné parníky byly těžce poškozeny. Tři řecké loď vlečné s obilím byly vrženy na břeh a roztříštěny na padrť o sříceninu pilíře starého mostu Trajanova vyčnívající z řeky. Rovněž dvě ruské loď s nákladem petroleje byly roztříštěny. Po několik dní pracovalo několik set dělníků na zachraňování zboží ze ztroskotaných loží. Kdyby byl led vydržel ještě čtvrt hodiny, nebyla by snad z přístavu vyvázla ani jediná loď. Škoda tam způsobená páčí se na víc než jeden milion zlatých.